

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XXVI. évfolyam, 135. szám

2023/1.

Jogszabályváltozás

A falu- és tanyagondnoki szolgáltatás működtetésével kapcsolatban az alábbi két jogszabálmódosítás lépett hatályba 2023. január 1-jével:

369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről

21. § Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás esetén a lakosságszámot a helyi önkormányzatokért felelős miniszter által vezetett minisztérium tárgyév január 1-jei állapotnak megfelelő adatai alapján kell figyelembe venni.

1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

39. § (5) Falu-, illetve tanyagondnoki munkakörben csak olyan személy foglalkoztatható, akit a foglalkoztatás kezdő időpontját követő 15 napon belül a munkáltató bejelentett a munkakör betöltéséhez szükséges falu- és tanyagondnoki alapképzésre, és azt a munkakör betöltője a foglalkoztatás kezdő időpontjától számított egy éven belül elvégzi.

Falu- és tanyagondnok helyettes képzés

Egy év elteltével Falu- és tanyagondnok helyettes képzés (választható továbbképzés, T-02-020/2020, 40 pont) indítását tervezzük Bács-Kiskun Vármegyében, Zsanán, 2023. március 30-án. A képzés célja, hogy a falu- és tanyagondnokot távolléte (szabadság, betegállomány stb.) idején helyettesítő szakembert a falu- és tanyagondnoki munkával megismertesse, arra felkészítse.

A képzés indításának feltétele a minősítési dokumentációban engedélyezett minimális létszám jelenléte! A jelentkezési lap letölthető honlapunkról, a Képzések/Letölthető dokumentumok oldalról.

Várjuk a jelentkezéseket!

Petőfi Sándor:

Voltak fejedelmek...

Voltak fejedelmek,

Akiknek emlékoszlopot emeltek,

Magast és fényeset,

Mely hirdeté nagyságukat,

Mely hirdeté jóságukat.

És hol van az oszlop?... elesett!

Ei kellett esnie,

Mert hazugsággal volt tele.

Az idő igaz,

S eldönti, ami nem az.

Ott áll a sír most emléktelenül,

Az eltörött helyett mást nem tevének...

De nem! hisz örök átka nemzetének

Sötét oszlopként rajta nehezül.

Szalkszentmárton, 1846. március 10. előtt

Falu- és tanyagondnoki szolgálatok fenntartói, akik 2022-ben támogatták Egyesületünk szakmai munkáját:

Ágasegyháza Község Önkormányzata	Imrehegy Község Önkormányzata	Nagyrév Község Önkormányzata
Ambrózfalva Község Önkormányzata	Jakabszállás Község Önkormányzata	Nagytöke Község Önkormányzata
Ásotthalom Nagyközség Önkormányzata	Jászágó Község Önkormányzata	Nyáregyháza Község Önkormányzata
Bácsalmás Város Önkormányzata	Jászberény - Szent Ferenc ESZI	Nyárlőrinc Község Önkormányzata
Bácsszentgyörgy Község Önkormányzata	Jászivány Község Önkormányzata	Nyársapát Község Önkormányzata
Bácsszőlős Község Önkormányzata	Jászszentlászló Község Önkormányzata	Óföldséki Község Önkormányzata
Balástya Község Önkormányzata	Kamut Község Önkormányzata	Ópusztaszer Község Önkormányzata
Ballószög Község Önkormányzata	Karcag – Karcagi TKT Szoc.Szolg.Közp.	Ordas Község Önkormányzata
Balotaszállás Község Önkormányzata	Kardos Község Önkormányzata	Orgovány Nagyközség Önkormányzata
Békésszentandrás Nagyközség Önkormányzata	Kardoskút Község Önkormányzata	Orosháza VÖ Egységes Szociális Központ
Bócsa Község Önkormányzata	Kaszaper Község Önkormányzata	Örménykút Község Önkormányzata
Bordány Nagyközség Önkormányzata	Kelebia Község Önkormányzata	Páhi Község Önkormányzata
Borota Község Önkormányzata	Kéleshalom Község Önkormányzata	Pálmonostora Község Önkormányzata
Bugac Nagyközség Önkormányzata	Kerekegyháza Város Önkormányzata	Petőfiszállás Község Önkormányzata
Bugacpusztaháza Község Önkormányzata	Kertészsziget Község Önkormányzata	Pirtó Község Önkormányzata
Cegléd Város Önkormányzata	Kétegyháza Község Önkormányzata	Pusztamérges Község Önkormányzata
Csabacsúd Nagyközség Önkormányzata	Kétpó Község Önkormányzata	Röszke Község Önkormányzata
Csanádalberti Község Önkormányzata	Kétsoprony Község Önkormányzata	Ruzsa Község Önkormányzata
Csárdaszállás Község Önkormányzata	Kisdombegyház Község Önkormányzata	Sándorfalva Város Önkormányzata
Csataszög Község Önkormányzata	Kiskőrös - Magyarországi Baptista Egyház	Szabadszállás Város Önkormányzata
Csemő Község Önkormányzata	Kiskunfélegyháza - Szivárvány Intézmény	Szalmás Község Önkormányzata
Csengele Község Önkormányzata	Kisszállás Község Önkormányzata	Szarvas - Kőrös-szögi KTT Szoc.Gyermekj.Int.
Csengőd Község Önkormányzata	Klárafalva Község Önkormányzata	Szatymaz Község Önkormányzata
Cserkeszőlő Község Önkormányzata	Kocsér Község Önkormányzata	Székkutas Község Önkormányzata
Csikéria Község Önkormányzata	Kosd Község Önkormányzata	Szelevény Község Önkormányzata
Csölyospálos Község Önkormányzata	Kóspallag Község Önkormányzata	Szentkirály Község Önkormányzata
Derekegyház Község Önkormányzata	Kömpöc Község Önkormányzata	Tabdi Község Önkormányzata
Dóc Község Önkormányzata	Kövegy Község Önkormányzata	Tarhos Község Önkormányzata
Domaszék Község Önkormányzata	Kunadacs Község Önkormányzata	Tatárszentgyörgy Község Önkormányzata
Domony Község Önkormányzata	Kunbaracs Község Önkormányzata	Tázlár Község Önkormányzata
Dunafalva Község Önkormányzata	Kunfehértó Község Önkormányzata	Tiszabura - Szivárvány Gondozási Központ
Dunatétélen Község Önkormányzata	Kunpeszér Község Önkormányzata	Tiszainoka Község Önkormányzata
Eperjes Község Önkormányzata	Kunszállás Község Önkormányzata	Tiszajenő Község Önkormányzata
Érsekhalma Község Önkormányzata	Kunszentmárton Szociális Ellátási Központ	Tiszakürt Község Önkormányzata
Felsőlajos Község Önkormányzata	Ladánybene Község Önkormányzata	Tiszasztimre Község Önkormányzata
Ferencszállás Község Önkormányzata	Lórév Község Önkormányzata	Tompa Város Önkormányzata
Forráskút Község Önkormányzata	Lőkősháza Község Önkormányzata	Törtel Község Önkormányzata
Fülöpkab Község Önkormányzata	Madaras Község Önkormányzata	Újszalonta Község Önkormányzata
Fülöpszállás Község Önkormányzata	Magyardombegyház Község Önkormányzata	Újszilvás Község Önkormányzata
Gátér Község Önkormányzata	Mátételke Község Önkormányzata	Újtelek Község Önkormányzata
Gomba Község Önkormányzata	Mezőberény - Városi Humáns. és Szoc.Szolg.	Üllés Nagyközség Önkormányzata
Gyomaendrőd - Térségi Szoc.Gond.Közp.	Mezőhegyes Város Önkormányzata	Vasad Község Önkormányzata
Gyula - Gyulai KT Egys.Szoc.Gyermekj.Int.	Mikebuda Község Önkormányzata	Zákányszék Község Önkormányzata
Harkakötöny Község Önkormányzata	Mindszent Község Önkormányzata	Zsana Község Önkormányzata
Helvécia Nagyközség Önkormányzata	Mórahalom Város Önkormányzata	Zsombó Község Önkormányzata
Homokmégy Község Önkormányzata	Móricgát Község Önkormányzata	Inárcs Község Önkormányzata (2023 évi pótbef.)
Hunyadfalva Község Önkormányzata	Nagylak Község Önkormányzata	

A tanyák és zárt kerti besorolású tanyás területek kihívásai

Milyen az élet a város peremén?

A hazai társadalom (politika) állandósult problémája a szegénység tartóssá válása a jövedelmi viszonyok, a települési infrastruktúra és lakhatási feltételek egyenlőtlenségei folytán. A gazdasági és mezőgazdasági folyamatok, valamint az elöregedés miatt a külterületek népessége általában jelentősen csökkent. Ugyanakkor a rendszerváltás után felgyorsuló elővárosi fejlődés átszabta a külterületek fejlődési útjait. Bár e lakott helyeken az agglomerációk populációjának csak kis része él, mégis ide irányult a migráció egy jelentős része vidéki városaink esetében. Sajátos e folyamatban, hogy a tanyák és a városok környezetében zártkert besorolást kapott sűrűbb tanyás egységek jelentős népességnövekménye a távoli tanyás területek népességcsökkenésével egy látszólagos stagnálást alkotnak az országos statisztikában.

A városok peremén található, legrosszabb adottságú külterületekre szorulnak ki a társadalom periferiáján (devizahitel károsultak, alkoholbetegek, tartós betegségben szenvedők, alacsony jövedelműek) lévők, akik nehezen integrálhatók a munkaerőpiacra. Az illegális építkezések, ingatlanfoglalások, szabálytalan területhasználat, be nem jelentett költözések okán a külterületen élők számát csak megbecsülni tudjuk. Előbbi tényezők okán az itt élők jelentős hányada a szürkegazdaságban foglalkoztatott. Ingadozó jövedelmük folytán a legszegényebbek téli túlélésüket, ingatlanjaik fűtését súlyosan környezetkárosító tevékenységekkel biztosítják: műanyag és textil-, valamint kábelégetéssel. A rezsiválság túlélési stratégiájának részévé vált az illegális fakitermelés.

A leghátrányosabb helyzetben lévők lakáskörülményei, elérhetőségi viszonyai rendkívül kedvezőtlenek, emiatt az itt élők elszigetelődnek a társadalomtól. Mivel a földtörvény miatt nehezen értékesíthetőek ezek az ingatlanok, egyfajta csapdahelyzet alakult ki, továbbá az önkormányzat beavatkozását is korlátozza a termelés alól kivonás magas költséghányada, amelyre jelenleg nincs fedezet. A vizsgált alföldi mintaterületeken található tanyák és zártkertek sajátos jogi helyzete tovább súlyosbítja az említett problémákat. A termőföldek adásvételével és a földvédelemmel foglalkozó jogszabályok (1997. évi CXLI. és 2013. évi CXXII.) felülvizsgálata célszerű lenne, ezek változásait integrálni kellene az „új inytv”-be. Mivel ma már e területeken a lakó és üdülőfunkció a domináns, gyorsított és egyszerűsített eljárást kellene bevezetni a KSH által követett lakott külterületeken és a termőfölddel nem rendelkező tanyaingatlanok esetében. Ez egyben az önkormányzati beavatkozások kivitelezését is jelentősen gyorsítaná, olcsóbbá tenné.

A tanyavilág sajátossága, hogy önmagában is igen változatos. 1990 óta heterogén, mozaikos kép alakult ki, amiben a buszmegálló és főbb közlekedési útvonalak elérhetősége mellett több környezeti elem, különösen a belvízkérdés döntő jelentőségű. A jobb adottságú területeken a társadalom stabil, a besűrűsödő tanyasorok, tanyautcás dűlők fejlesztettség szempontjából is optimálisak. Ezzel szemben

Csikós Kálmán izsáki tanyagondnok fotója

a távoli dűlők ritkás szórványtanyáin a lakosság ellátása nehezebb, az infrastruktúra modernizálása túl költséges.

Jelentős hátrány a térben elszórt tanyákon élők számára a külső kapcsolatok hiánya, így a lakók könnyen elszigetelődnek, ugyanakkor a reciprocitáson alapuló zárt közösségek segítik a túlélést. E közösségeket azonban a távoli területeken az elöregedés, a városok közelében az eltérő életvitelű „gyüttmentekkel” való konfliktusok gyengítik. Bár a mezőgazdaság és az alacsony rezsiköltségek segítettek a tanyasi lakosság életvitelét, ugyanakkor 2022 nyara megmutatta, hogy a szociális kihívások mellett a klímaváltozás hatásai is egyre sürgetőbbek az alföldi tanyák jövőjét illetően, ráadásul a környezeti károk költségei is leginkább az alacsony jövedelműek számára lesznek rendkívül nehezen kezelhetőek.

Gyakran jelentős és költséges beavatkozások helyett az önkormányzatok és esetenként egy-egy jószándékú helyi gazdasági szereplő kis segítségével lehet jelentős hatást elérni akkor, ha azok az adott lakóhelyhez illeszkednek és a tényleges napi élet problémáit enyhítik. Ilyen lehet a főbb közlekedési pontokon az utak leszórása murvával, a közvilágítás megoldása és a helyközi buszok megállóinak sűrítése, melyhez a munkát gyakran hajlandó elvégezni a helyi közösség és csak anyagot kell biztosítani. Mindenképp szükség van helyismerettel rendelkező segítő emberekre és felelős beavatkozásokra, helyi hősökre, akik kezdeményeznek, a projekteket sikerre viszik, akik a feladatokat koordinálják, hiszen csak a helyi közösséget bevonó, gyakorlati előnyt biztosító beavatkozások segítenek.

dr. Vasárus Gábor László
Közgazdaság- és Regionális
Tudományi Kutatóközpont
Regionális Kutatások Intézete
Alföldi Tudományos Osztály
Kecskemét

Szentkirály: falugondnok-segítők kulcsszerepben

Sokrétű tudással gazdagodtunk

Falugondnok-segítők kulcsszerepben elnevezésű szakmai tanácskozásunknak sokadik éve szolgál helyszínéül a szentkirályi Tóth-tanya. Legutóbb 2022. november 28. és 30. között zajlott le ez a választható, 10 kreditpontot érő továbbképzés.

A tanácskozás nyugodt, békés, bensőséges hangulatot árasztó környezetben zajlott a falutól távol eső erdőszéli vendégházban. A programot Csörsz né Zelenák Katalin nyitotta meg, majd ismertette az előttünk álló három nap kínálatát.

Az első nap délelőttjén a jelenlevő Csongrád-Csanád, Nógrád, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest és Bács-Kiskun vármegyéből érkező falu- és tanyagondnokok az elmúlt év történéseit elevezték fel. Beszámoltak mindennapi nehézségeikről, a problémákról, de örömmel adtak hírt szakmai és magánéleti sikereikről is. Megtudtuk: sok helyen gyarapodott a család létszáma, mosolygós, szép unokák képeit nézegettük.

Délután Mihályi Ágnes, a kecskeméti Margaréta Otthon Gondozóházának nappali ellátásvezetője tartott előadást, amelynek témája a XXI. század egyik óriási gazdasági és szociális kihívása a demenciaszindróma volt. Gyakori tapasztalat, hogy e betegség tekintetében nem rendelkeznek elegendő ismerettel sem a hozzátartozók, de sokszor még a szakemberek, társszakemberek sem. Az előadó napi tapasztalatain keresztül mutatta be azt a multikomplex szimptomahalmazt, ami a hétköznapi módon megfogalmazott felejtéstünet mögött van. Szó volt magáról a betegségről, az okokról, a prevenciók lehetőségéről, továbbá arról a humanista szemléletről, gyakorlatról, ami a beteg érdekében tevékenykedő szakemberek sikeres munkavégzését segíti elő, de egyben hozzájárul az adott személy állapotának szinten tartásához is. Cél az állapotromlás lassítása, melyhez sokszor interdiszciplináris teammunkára van szükség, amely minden szereplő számára szükségessé teszi az igazán mély és részletes ismereteket. Végül

elhangzott egy megszívlelendő üzenet: „Úgy bánjatok az emberekkel, ahogy akarjátok, hogy veletek is bánjanak.” (Lk6.31)

A késő délutáni órákban a Homoki szőlőtermesztés és a homoki borok bemutatása témával folytattuk a programot dr. Hajdu Edit kertészmérnök, szőlőnemesítő vezetésével. Előadásában jellemezte a Duna–Tisza közén található Hajós-Bajai, Kunsági és Csongrádi borvidékeket, amelyek főként homoki szőlők termőhelyeül szolgálnak.

Ezt követően borkóstoló következett, melynek során nem csak elméletben, hanem „gyakorlatban” is megismerkedhettük a finomabbnál finomabb nedűkkel.

Képzésünk második napjának délelőttjén dr. Vasárus Gábor László előadását hallgathattuk meg a hazai vidéki külterületek és a tanyák átalakulásáról. A kutató rámutatott, hogy a hazai településállomány sajátos elemei a lakott külterületek, a tanyák, a majorok, a szőlőhegyek, zártkertek, stb. Előadásában részletesen kitért kutatási területére, ami a hazai vidéki nagy- és középvárosi térségekben a lakóhelyi szuburbanizáció külterületekre irányuló folyamatait, változásait, annak néhány fontos meghatározó tényezőjét vizsgálja. (Írása lapunk 3. oldalán olvasható! – A szerk.)

Délután Tóth Tünde pszichológussal, közlekedési szakemberrel volt találkozóznok, akivel önismereti tesztet töltöttünk ki. Ezután kipróbálhattuk a

szenzomotoros konfliktométert, amely eszközzel vizsgálható például a kézzel történő mozgásválaszok gyorsasága, pontosság. Alkalmasságát a kézzel történő mozgásválaszok gyorsasága, pontosság. Alkalmasságát a kézzel történő mozgásválaszok gyorsasága, pontosság. Alkalmasságát a kézzel történő mozgásválaszok gyorsasága, pontosság. Alkalmasságát a kézzel történő mozgásválaszok gyorsasága, pontosság.

Képzésünk harmadik napjának délelőttje az önismeretről, a kiégés elleni tünetek kezeléséről szólt. A tréninget Molnár Ferenc vezette. Megállapíthattuk, hogy a segítő szakmában dolgozó, a nehéz helyzetek által mentálisan megterhelte tanyagondnokoknak is nagy szükségük van erre a „feloldásra”. Délután megbeszéltük a három nap tapasztalatait, majd értékeltük a programot, átvettük a képzés elvégzését igazoló dokumentumot és minden résztvevő kis ajándékcsomagot kapott.

Hálásak vagyunk Turcsán István csemői, Molnár István tarhosi, Deák Béla szentkirályi, Kovács Pál szentkirályi, Debrei Zsolt nógrádmarci és Kósa István helvéci tanyagondnok kollégáinknak, akik finomságokkal látták el a csapatot. Köszönettel tartozunk a bőséges és jó ízű ebédünkért. Jólesett a vendéglátóinktól kapott „tanya kényelme és melege”. Magam is sokat töltöttem az együtt töltött idő során.

Kovácsné Lázár Ilona

Érsekhalma adott otthont az egyesületi ülésnek

Segíteni kell, ahol csak lehet

Érsekhalmán tartották meg 2023. február 9-én a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének elnökségi ülését. Az egyesület öt vármegyében, Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok és Pest vármegyében fogja össze a falu- és tanyagondnokokat. Az érsekhalmi találkozón a legutóbbi fotópályázat nyertes munkáit is bemutatták.

Csörszné Zelenák Katalin, az egyesület ügyvezetője lapunknak elmondta, hogy a térség 210 településén 309 falu-, illetve tanyagondnokság működik. Létezik olyan település, ahol két tanyagondnoki szolgálat van, de olyan is, ahol hat szolgálat látja el a feladatokat. Az egyesület 1997 novemberében alakult, azzal a céllal, hogy összefogja az öt vármegye falu- és tanyagondnokait, a falugondnoki szolgálat fejlesztéséért tevékenykedő polgármestereket, jegyzőket, önkormányzati szakembereket, önkéntes segítőköt.

Az egyesület célul tűzte ki a falugondnokságok szakmai munkájának, a falvak és tanyás térségek hátrányos helyzetének javítását. A falugondnokok a tanyán és a kistalukban élők napi ellátását segítik, szociális és közösségi tevékenységgel foglalkoznak.

– Ha orvoshoz kell vinni a rászorulókat, akkor abban segítenek, ha vásárolni kell, akkor abban, de ha csak egy jó szóra van szükségük az időseknek, rászorulóknak, azt is örömmel megteszik – mondta Csörszné Zelenák Katalin.

Mint elhangzott: rendszeresen szerveznek találkozót a falugondnokok számára, ahol az aktuális témákról tájékoztatják őket, de szakmai tapasztalatcserét is tartanak a részükre. Az érsekhalmi találkozón – egyebek mellett – az előző év eredményeit, valamint az idei év munkatervét tárgyalták meg.

– Mindig más település ad otthont az elnökségi ülésnek, mivel mi is élvezzük a falugondnok szolgálatait, ezért idén mi látjuk vendégül az öt megyéből érkező 17 elnökségi és

felügyelőbizottsági tagot. Ezúttal az aktuális folyó ügyeket tárgyalták meg, többek között a költségvetésüket is megszavazták az elnökségi ülésen – mondta Bekő Csaba polgármester.

A falugondnoki szolgálatba 2005 óta kapcsolódott be Érsekhalma, jelenleg egy főt alkalmaznak az állami keretből. Falugondnoki buszt üzemeltetnek, melynek fenntartását a normatívából, illetve az önkormányzati költségvetésből oldják meg.

– Az időseknek, rászorulóknak kivisszük az ebédet. Ha valakinek orvoshoz kell menni, de nem tudja megoldani a beutazást, mi beszállítjuk, akár a laborba is. Sajnos az utóbbi időben egyre több az olyan idősebb beteg a településen, akinek a családja nem tudja megoldani az utaztatást, busszal már nem tud elmenni, őket a falugondnok térítésmentesen elszállítja. Akár Kecskemétre, Szegedre kell menni, segítünk. Akkor is számíthatnak a falugondnokra, ha valakinek a kormányhivatalban van elintéznivalója – mondta lapunknak Bekő Csaba polgármester.

A falugondnok naponta tartja a kapcsolatot az ellátottakkal, a bevásárlást, a gyógyszerbeszerzést is megoldja. A település a házi segítségnyújtásban is részt vesz. A falugondnok és a házi segítségnyújtásban résztvevő személy szorosan együttműködik, egymás munkáját segítve végzik a mindennapos tevékenységüket – tudtuk meg a polgármestertől.

Csörszné Zelenák Katalin ügyvezető elmondta, hogy a találkozón a soron következő közgyűlést is előkészítették, amelynek helyszíne Kelebia lesz. Valamint bemutatták az érsekhalmi találkozón a legutóbbi fotópályázat nyertes munkáit is. A pályázat témája a falvak és a tanyák értékeit helyezte előtérbe, amelyen az érsekhalmi Tóth Mária falugondnok is eredményesen szerepelt.

Márton Anna

*(Megjelent a Petőfi Népe
2023. február 16-i számában)*

„Itt születtem, itt is fogok meghalni”

Ha már a remény is elfogy

A külterületen élő emberek közül sokak számára a tanyagondnokok jelentik az egyetlen kapcsolatot a külvilággal. A betegeket orvoshoz szállítják, délben ebédet visznek nekik, kérvényt írnak, tűzifát vágnak. Missziójukat érzékenyen érintik a megszorítások, de a szolgáltatás színvonalából nem engednek.

Szatymaz Csongrád-Csanád megye harmadik legnagyobb községe, jelentős külterülettel. A településen hat tanyagondnok tevékenykedik, kettőt az önkormányzat alkalmaz, négyet a Szegedi Kistérségi Többcélú Társulás. Riportalanyaim a helyi gondozási központban várnak forró kávéval. Több mint tízéves tapasztalattal rendelkeznek, mindent megbeszélnek egymással, az évek során jó csapattá formálódtak. Néha a szabadidejüket is együtt töltik, a rendezvényeken óriáspalacsinta-sütéssel szoktak jótékonykodni.

– A külterületi emberek életszínvonalja egyre rosszabbá válik! – jelenti ki Rózsa Zoltán, aki tizenkilenc évig volt tanyagondnok. – A fokozatos romlás egyik oka, hogy minden generáció más-más korban szocializálódott. Amikor én kezdtem, a lakosság több erőt érzett magában a gazdálkodáshoz. Délben vittem az ebédet, s alig lehetett becsalogatni őket a kertből, még nyolcvannyolc évesen is kapáltak. Nekik még fontos volt az ősöktől kapott örökség. Minden háznál hizlaltak disznót, tartottak lovat, tehenet, birkát is. Most legfeljebb egy kutyát vagy macskát látni az udvaron.

– Ha egy mamikának volt eladó tojása, elhoztuk tőle és eladtuk, de már az idősek sem bíbelődnek vele. Meg igény sincs már ilyesmire – teszi hozzá Karácsonyi Gergely.

– A fiatalabbak is inkább megveszik a paradicsomot a bevásárlóközpontban, mintsem saját konyhakertet művelnének – osztja meg tapasztalatait Vidácsné Lukuczka Éva. – És sokan rászoktak arra, hogy majd a tanyagondnok megveszi nekik a boltban a szükséges dolgokat, és házhoz is szállítja. Persze ez a feladatunk, de főleg a városból kiköltö-

zök nem mérik fel reálisan a helyzetüket, és inkább szolgálatunktól vagy az önkormányzattól várják a segítséget, ami szerintük jár nekik. Akkor meg mi nekünk műveljenek földet.

– Mit várnak el az emberek a tanyagondnoktól?

– Rengeteg mindent. Néha még azt is, hogy adjunk tanácsot bizonyos élethelyzetekben – válaszolja Sarapka Irén Katalin. – Akik egyedül élnek, örülnek nekünk, hiszen van kinek elmondani a bajaikat.

Ez bizalmi állás. A tanyagondnokok ismerik a családok titkait, kezelik az idősek vásárlásra adott forintjait. Akad, aki a bankkártyáját is rájuk bízta. Egyikük egy demens asszonynak segített a bankautomatából kivenni a kerítéscsinálásra szánt összeget. Másnap azzal fogadta, hogy eltűnt a pénz. Csak azért nem lett belőle ügy, mert kiderült, hogy egy másik rejtekhelyre dugta el.

Tizenegykor a tanyagondnokok konvojban vonulnak a konyhára, ahol

Kispéter Istvánné egyedül már nem mozdul ki a tanyájáról

naponta ötszáz adag ebédet főznek, ebből százhusz kerül a tanyán élőkhez. Én Vidácsné Lukuczka Éva mellé szegődöm. Zötykölődünk a macskaköves úton, valaha errefelé volt a nyaralókkal körülvett szatymazi fürdő, ahová vakációzni jártak ki a szegediek. Egy takaros ház előtt állunk meg, Pálmai Józsefné Incike néni szépen rendben tartott otthonánál. Szegeden élő fia hetente többször is jön hozzá, felnőtt unokája vele lakik.

– Nagyon jó, hogy vannak tanyagondnokok, bizalmat jelentenek az öregeknek, törődnek velünk – vélekedik a nyugdíjas tanárnő, miközben átveszi az ételhordót. Más szolgáltatást nem vesz igénybe. Még el tudja látni magát, ami a „botozás” miatt hosszabb időbe telik ugyan, mert egyre gyakrabban felejt el, hogy hová is tette a járóbotját.

A tanyagondnoknak mindenképp van egy-két kedves szava. Éva nemcsak az ebédet viszi házhoz, hanem egyéb ügyekben is segít. A hetvennyolc éves Kispéter Istvánnét például rábeszélte, hogy csináltasson magának fürdőszobát, nem fogja megbánni. Most viszont ott üldögél a nyári konyhájában. Járókerettel tud csak közlekedni, kötözni kell

Együtt a csapat:

Vidácsné Lukuczka Éva, Karácsonyi Gergely, Rózsa Zoltán, Sarapka Irén Katalin

a lábán keletkezett sebet, délutánra várja az orvosi rendelőből a nővért.

Az asztalon ott a sárga csekk és a befizetendő összeg, valamint a szokásos heti bevásárlólista. A ház körüli munkákban a közelben lakó rokonok segítenek neki. Ibolya néni azt mondja, egyre nehezebb számára a megélhetés. Téltre van még tüzelője, ha pedig elfogy, kivágatja a tanya körül az akácfaakat. Hogy jövőre mi lesz, azt nem tudja.

Az a szomorú, ha már a remény is elfogy.

Karácsonyi Gergely vár a gondozási központban, megbeszéljük, hogy kora délután vele is megyünk egy kört a határban. A nyolcvannégy esztendő Drozdik Istvánné Marika néni visszük haza. Hét kilométerre lakik a központtól, az isten háta mögött, Makraszéken. Hajdanán gyalog, később biciklivel közlekedett, a közelben lévő téveszbe járt dolgozni, bikákat gondozott. Nem is csoda, hogy tönkrement a gerince, hajlott háttal tud csak men-

ni. Tizenkét éve vesztette el a férjét, azóta egyedül él, de a gyerekei gondoskodnak róla.

– Itt születtem, itt is fogok meghalni – sóhajt. – Gergő reggel fél nyolckor jön értem és bevisz az idősek napközijébe, délután kettőkor meg hazahoz. Eltelik az idő, beszélgetünk, kártyázunk, malmozunk a többiekkel, délben pedig megebédelünk. Egyszer még mulattunk is kicsit, egy kilencvenöt éves társunk születésnapját ünnepeltük, s az igazgatónő megígérte neki, hogy az asztalon fog vele táncolni. Így is történt. Levették az asztallapot, letették a földre, és azon ropták.

Nehéz elválni a szatymazi tanyagondnokoktól, hiszen kifogyhatatlannak az élményekből. Rózsa Zoltán és Karácsonyi Gergely közös esetüket idézik fel, amikor egy idős néni hajlékában ellepték őket a bolhák, gatyára vetkőzve menekültek ki az udvarra, hogy lesöpörjék magukról a vérszívókat. Sarapka Irén Katalin egy nyolcvankét éves gondozottját említi,

aki a szociális otthonban lett szerelmes egyik társába, még eljegyzést is tartottak, már tervezték az esküvőt, amikor az asszony megbetegedett és meghalt.

Vidácsné Lukuczka Éva szerint az a legszörnyűbb, ha valakit holtan találnak a tanyáján. Volt ilyen esete, sokáig nem tudott szabadulni a látottaktól. Az viszont kedves emléke, mikor egy hajléktalan férfi sorsát sikerült egyenesbe hoznia. Érszükülete miatt kórházi kezelésre szorult, amputálni kellett a lábát, ő pedig rendszeresen látogatta. Karácsony másnapján is ment hozzá, s a műtéttől legyengült férfi csak arra volt képes, hogy kezét csókoljon a „megmentőjének”, így kifejezve a háláját. Egy tanyagondok számára nincs is nagyobb elismerés.

Borzák Tibor

(Az Országút folyóirat 2022. október 28-i számában megjelent riport rövidített változata. A teljes cikk elolvasható a www.orszagut.com honlapon)

Tanyasiak szolgálatában

Izsákon 2020 októberétől működik tanyagondnoki szolgálat, melynek vezetője Csikós Kálmán, akivel hivatásáról, feladatairól beszélgettünk.

– *Miként lettél falugondnok?*

– Orgoványon nőttem fel, s 2018-ban ott lettem először tanyagondnok. Kicsit visszább tekintve: az általános iskola elvégzése után szerkezetlakatosi szakmát tanultam, s évekig dolgoztam e munkakörben, közben leérettségiztem, valamint hivatásos jogosítványt is szereztem, majd tíz évig szerződéses katona voltam. E közben 2014-ben felvételt nyertem a Szent István Egyetem Szarvasi Főiskolai Karának környezetgazdálkodási agrármérnöki szakára, ahol 2017-ben végeztem. Közben lejárt a szerződéses katonai szolgálati időm, amit nem kívántam meghosszabbítani. Orgoványon 2017-ben megüresedett a tanyagondnoki munkakör, s a polgármester asszony engem kért fel a feladatok ellátására. Azután magánéleti okok miatt Izsákra költöztem és a városgazdálkodásnál dolgoztam. Amikor pedig 2020-ban itt is létrejött a tanyagondnoki szolgálat, a már meglévő tapasztalatom és gyakorlatom nyomán megkaptam a szolgálatvezetői feladatot.

– *Két éve járod az izsáki tanyavilágot. Hogyan segíted az ott élőket?*

– A mi szolgálatunk lényege a kölcsönös bizalmon alapuló személyes kapcsolat. A segítségünket igénybe vevő emberek számára lehetőség nyílik arra, hogy mindennapjaikat a

lakóhelyi hátrányok ellenére is a megszokott környezetükben töltsék. A külterületi idős emberek főképp a háziorvosi rendelésre, valamint szükség esetén a kecskeméti szakrendelésre való szállításukat igénylik. A gyerekeket óvodába, iskolába visszük. Mindezek mellett a tanyán élőknek a bevásárlásban, gyógyszerbeszerzésben, postai befizetésekben, egyéb hivatalos ügyek intézésében segítünk, és visszük nekik a szükséges tájékoztató anyagokat, információkat is. Alkalmadtán kivesszük a részünket a ház körüli munkákban, ha favágásról, hóeltakarításról vagy kisebb javítási munkákról van szó. A tanyagondnoki szolgálat egyik legfontosabb célcsoportja az időskorúak köre, ők mindig elsőbbséget élveznek. De a város egyéb szolgáltatásaival is jó a kapcsolatunk. Például ételt szállítunk a gondozási központ gondozottjainak, együttműködünk a családsegítő és a védőnői szolgálatokkal, s egyéb olyan esetekben is számíthatnak ránk, amelyeket a magunk eszközeivel is meg tudunk oldani, s érdemi segítséget jelentenek az izsákiaknak.

Mint e fenti beszélgetésből is kitűnik, szerteágazó tevékenységet végeznek a tanyagondnoki szolgálat munkatársai, de úgy is fogalmazhatunk, hogy nélkülözhetetlen az ő munkájuk, hiszen olyanoknak segítenek napról napra, akiknek nélkülük összedőlné a megszokott életük, egyik pillanatról a másikra kilátástalan helyzetbe kerülnének. A szó valódi értelmében szolgálat a tanyagondnoki szolgálat.

(Forrás: Izsáki Hírek)

Magyarország fái

Akác

Észak-Amerikában, részben Mexikóban honos fajok. Klímánkat kiválóan bírják, fényigényesek, szárazságtűrők, tövisesek, sarjtelep-képzésre hajlamosak. A levegő nitrogénjét képesek megkötni, ezáltal növelik a talaj nitrogéntartalmát. Zárt állománya miatt néhány nitrogénkedvelő növény kivételével más növény nem marad meg alatta.

Tompa Mihály:
Ákác-fejfa
(részlet)

*A természet keze
Ákácfaának mit ad?
Szuró tövis közé
Halvány virágokat!
Halvány virágom hullatag vala,
És túske nélkül nem virúlt,
S a gyilkos túske mindig
fennmaradt,
Bár a virág lehúlt!
Kemény sorsnak keze
Halandónak mit ad?
Halvány örömihez
Metsző fájdalmakat!*

Fehér akác (*Robinia pseudoacacia*)

Az 1700-as évek elején került Magyarországra. 20-25 méter magas, szabálytalan, laza, sudaras koronájú fa. A hajtáson a rügyek mellett két pálhatóvis található. A levelek páratlanul szárnyaltan összetettek. Fehér illatos virágai fűrtökben május-júniusban nyílnak. Termése barna színű, kopasz hüvely. Laza, tápdús talajt kedvel. Tűri a szárazságot, a szennyezett levegőt.

Sokoldalúan felhasználható: jó mézelő, fája oszlopnak, szőlőkarónak, hordókészítésre, parkettának alkalmas, tűzi- és szerszámfa. Telepíthető út- és utcafásítási célból. A talaj megkötésére is ültetik.

Gömbakác (*Umbraculifera*)

Ezt a fajtát szűk utcák fásítására vagy előkertek ékesítésére használják.

Rózsás akác (*Robinia hispida*)

Egy-másfél méter magas, terjedő tövű cserje vagy törzsbe oltva gömbölyded koronájú kis fa. Serteszőrös hajtású, rózsaszín, vagy piros virágai május-jú-

Gömbakác

niustól szeptemberig nyílnak. Hüvely termése szőrös felületű.

Szoliter fának kertekbe, vagy védett parkfelületekbe telepítsük. Széltörésre érzékeny, célszerű tavasszal rövidre metszeni.

Legyen jó, tegyen jót!

Ajánlja fel adója 1%-át
egyesületünknek!
Adószámunk: 1835525-1-03

Tájékoztatás

Tájékoztatjuk azokat a működési területünkön dolgozó falu- és tanyagondnokokat, hogy akik **2023. március 9-ig nem juttatták vissza Egyesületünkhöz a tagsági jogviszonyról szóló nyilatkozatukat, a jövőben számukra nem áll módunkban a Hírlevél és a szakmai programokra szóló meghívók postázása.**

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörszéné Zelenák Katalin

Sümeiginé Ország Edit, Kovács Edit

Tördelő: **Almási László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Virágzati fűrtök a tavalyi hüvelytermésekkel